

Aanbesteden in de jeugdhulp als vaktherapeut

Zes voorbeelden met
praktische tips

Inleiding

We staan in Nederland voor grote uitdagingen om de jeugdhulp te kunnen bieden die nodig is. Vanuit verschillende regio's komen er signalen dat de inkoop van jeugdhulp voor vaktherapeuten lastiger wordt. Zo besloot de provincie Friesland op voorhand om vaktherapie uit te sluiten van de jeugdhulpaanbesteding. Toch zijn er verschillende vaktherapeuten wel aanbesteed in Friesland. Waarom lukt het de ene vaktherapeut wel om aanbesteed te worden en de andere niet? Welke lessen kunnen we van elkaar leren?

We willen dat vaktherapie toegankelijk is voor iedereen die er baat bij kan hebben. Daarom zijn we vanuit de FVB in gesprek gegaan met verschillende vrijgevestigde vaktherapeuten die meedoen in het aanbestedingsproces. Hieruit zijn 6 casussen met tips voortgekomen. Ook hebben we documenten verzameld die jou als vaktherapeut kunnen helpen in het aanbestedingsproces.

In dit boekje lees je wat vaktherapeuten in verschillende regio's ondernomen hebben om jeugdhulp te bieden en vind je het antwoord op vragen zoals:

- Hoe wordt een jeugdhulppraktijk in Friesland wel keer op keer ingekocht?
- Hoe kan je in Friesland toch vaktherapie blijven bieden nadat je uitgesloten bent van de aanbesteding?
- Hoe geeft samenwerking in het Hart van Brabant gezamenlijk invloed tijdens een aanbesteding?
- Hoe strijden vaktherapeuten in de regio Zuid-Kennemerland en IJmond zonder aanbesteding voor betere toegang tot jeugdhulp door middel van een pilot?
- Hoe blijven vaktherapeuten in de regio Eemland hun eigen cliënten behandelen via maatwerkcontracten, terwijl de aanbesteding naar één grote partij ging?
- Hoe is in het Rijk van Nijmegen samengewerkt om gezamenlijk aanbesteed te worden?

Inhoudsopgave

Casus 1: Hoe jeugdhulppraktijk Het reizende koffertje keer op keer wordt aanbesteed	4
Casus 2: Uitgesloten van de aanbesteding, maar wel een pilot	7
Casus 3: Samenwerken voor gezamenlijke invloed tijdens een aanbesteding	10
Casus 4: Strijden voor betere toegang tot jeugdhulp via een pilot	13
Casus 5: Zonder aanbestedingscontract samen- werken voor maatwerkcontracten	17
Casus 6: Met elkaar aanbesteed door zorgvuldige samenwerking	20
Alle tips samengevat	24
Handige informatie voor het aanbestedingsproces	25

Casus 1

Hoe jeugdhulppraktijk Het reizende koffertje keer op keer wordt aanbesteed

Over Het reizende koffertje:

- In de praktijk werken 20 mensen
- Ze bieden non-verbale therapievormen aan
- Het is een specialistische jeugdzorgaanbieder
- Actief in de gehele provincie Friesland
- In dit gebied wonen 659.551 mensen

In de provincie Friesland wordt jeugdhulp voor alle 18 gemeentes ingekocht door Sociaal Domein Fryslân (SDF). Jeugdhulppraktijk *Het reizende koffertje* wordt keer op keer aanbesteed. Wat doet deze praktijk en hoe krijgen ze het voor elkaar steeds weer aanbesteed te worden?

Op de foto: Kamille Rijksen

“Samen sta je sterker. Het reizende koffertje biedt de paraplu voor vaktherapeuten om door jeugdhulptransformaties te komen.”

Het reizende koffertje
praktijk voor jeugdhulpverlening en therapie

Steeds weer een aanbesteding

Kamille Rijkse heeft jeugdhulppraktijk *Het reizende koffertje* in Friesland opgezet. In de praktijk werken 20 mensen: vaktherapeuten uit bijna alle disciplines, een systeemtherapeut, een psycholoog, jeugd- en gezinsspecialisten, een pedagogisch medewerker, coaches en secretariaatsmedewerkers. *Het reizende koffertje* zet zichzelf neer als behandelpraktijk gericht op non-verbale therapievormen. De praktijk heeft zich ontwikkeld tot specialistische jeugdzorgaanbieder.

In de regio Friesland wordt deze praktijk keer op keer aanbesteed. Dit lukt doordat de praktijk:

- proactief inzet tijdens de aanbesteding
- samenwerkt met andere jeugdhulpverleners
- een positieve instelling heeft
- uitgaat van 'het werk zo goed mogelijk doen', in plaats van verantwoordelijk wat je doet als vaktherapeut
- een intern Stichting Kwaliteitsregister Jeugd-programma (SKJ) aanbiedt

Ondernemerschap, samenwerking en een positieve instelling

Ongeveer tien jaar geleden werd het voor Kamille duidelijk dat de financiering van jeugdhulp via de gemeentes zou gaan verlopen. Ze is actief bezig geweest met het organiseren van bijeenkomsten om betrokken te worden door gemeentes, naast de grote organisaties. Kamille heeft hard gewerkt en gelobbyd, waardoor ze in 2015 gelijk gecontracteerd werd door de gemeentes. Twee jaar later werd jeugdhulp in Friesland ingekocht door middel van een *open house*. Bij open house stelt een gemeente standaardvoorwaarden op voor een contract. Als je aan de voorwaarden voldoet, word je gecontracteerd. Meerdere vaktherapeuten werden toen ingekocht.

In 2021 wilde de regio Friesland het aantal aanbieders fors verminderen. Vanaf 2024 is ongeveer een kwart van de aanbieders niet meer gecontracteerd. Hieronder vallen ook veel praktijken voor vaktherapie. Tijdens de nieuwe contracteringsronde ontstond bij SDF de onterechte veronderstelling dat vaktherapie meer past in het voorliggend veld, preventief, en niet in de specialistische jeugdhulp. Desondanks wordt *Het reizende koffertje* iedere keer aanbesteed, omdat zij erkend werden als

een jeugdhulpaanbieder met een verantwoord behandelaanbod.

Jeugdhulpverleners met een verantwoord behandelaanbod

Voor werknemers van *Het reizende koffertje* heeft Kamille een intern SKJ-programma opgezet. Na een aantal pogingen werd het programma door SKJ geaccepteerd. Dit betekent wel dat de therapeuten moeten voldoen aan de eisen van het Register Vaktherapie en het SKJ-register. En zij moeten zich bij beide registers herregistreren. Dit kost wat extra tijd, maar sommige activiteiten kunnen bij beide registers worden ingezet. Mede door de SKJ-registratie ziet SDF de medewerkers van de praktijk als jeugdhulpverleners die een verantwoord behandelaanbod kunnen neerzetten voor risicovolle en complexe behandelingen. Alleen therapeuten in dienst bij *Het reizende koffertje* kunnen deelnemen aan dit interne SKJ-programma.

Financiering binnen specialistische jeugdhulp

De therapeuten van *Het reizende koffertje* bepalen zelf welke zorg nodig is en wat daar een passend budget voor is. De jeugdhulp begint bijna altijd met vaktherapie. Het budget wordt aangevraagd binnen de specialistische jeugdhulp bij de verschillende gemeentes. De budgettering is voldoende voor een duurzame en stabiele praktijkvoering. Specialistische jeugdhulp wordt in Friesland alleen vergoed vanuit de gemeentes. Hiervoor is een verwijzing nodig van een huisarts, gebiedsteam of erkende organisatie zoals het Leger des Heils of regiecentrum. Het is de bedoeling dat de Friese gemeentes ook verantwoordelijk worden voor het voorliggend veld. Dit kan een kans zijn voor beginnende praktijken. Gemeentes laten dit echter tot nu toe afweten. Het is onduidelijk hoe dit zich verder gaat ontwikkelen.

Tips van Het reizende koffertje:

1. Werk samen met andere jeugdhulpverleners, zoals psychologen, jeugd- en gezinsspecialisten en systeemtherapeuten.
2. Wees ondernemend en wacht niet af. Niet vanuit de oppositie, maar vanuit respect, mildheid en begrip.
3. Zorg voor een positieve instelling. Laat zien wat je doet in plaats van dat je het uitlegt en nodig de ander uit hetzelfde te doen. Wees belangstellend.

Casus 2

Uitgesloten van de aanbesteding, maar wel een pilot

Over Speltherapie Friesland:

- Else Goossensen heeft haar eigen vaktherapeutische praktijk
- Ze biedt speltherapie aan
- Ze werkt met kinderen tussen de 3 jaar en 12 jaar
- Actief in de gehele provincie Friesland
- In dit gebied wonen 659.551 mensen

Sociaal Domein Fryslân (SDF) koopt jeugdhulp in voor de hele provincie Friesland. *Speltherapie Friesland* werd tot 1 januari 2024 gecontracteerd vanuit de specialistische jeugdhulp. Vanaf 2024 is de praktijk van Else Goossensen buiten de aanbesteding gevallen. Ze draait wel mee in een vaktherapiepilot met maatwerkcontracten. Wat doe je als vaktherapie buiten de aanbesteding wordt gehouden?

Op de foto: Else Goossensen

“Ga er niet zomaar vanuit dat wat in de aanbestedingsstukken staat ook klopt. Het kan in strijd zijn met de regels, zoals de Jeugdwet.”

Aanbestedingsproces met veel rechtszaken

In 2021 begon het aanbestedingsproces in Friesland. Er waren veel rechtszaken, doordat SDF verschillende aanbieders heeft afgewezen met onvoldoende motivatie. Hierdoor werd de aanbesteding keer op keer opgeschort. Else liep vast in het aanbestedingsproces, onder andere doordat er duidelijk vermeld werd dat vaktherapeuten niet mee mochten doen met de aanbesteding.

Ondanks verschillende pogingen drong het bij SDF niet door dat vaktherapie geen complementaire zorg is. SDF ziet complementaire zorg als een vorm van hulpverlening die enkel náást specialistische jeugdhulp kan worden ingezet. Volgens SDF leggen interventies in de complementaire zorg veelal de nadruk op creativiteit en fysiek actief zijn en is deze hulp gericht op het algemeen welbevinden. Vaktherapie valt volgens hen dan ook (onterecht) onder complementaire zorg.

Hoge eisen

Daarnaast werden in de aanbesteding hoge eisen gesteld:

- SKJ-registratie (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd)
- HKZ-certificaat (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector), inclusief IRCA-geregistreerde (International Register of Certified Auditors) auditor met minimaal vijf jaar ervaring

Voldoen aan deze eisen kost veel geld en tijd voor een vrijgevestigde jeugdhulpverlener.

Een pilot met maatwerkcontracten

Vanaf 2024 is Else niet meer gecontracteerd bij SDF. Toch is er een lichtpuntje: vijf gemeentes hebben besloten te starten met een vaktherapiepilot. Vanaf het begin van de aanbesteding hebben de vaktherapeuten nauw contact gehouden met gemeenteraden, gebiedsteams en de mensen die over de inkoop jeugd van de individuele gemeentes gaan. De vaktherapeuten bleven zo bij de gemeentes op het netvlies. Het werd duidelijk dat vaktherapie uit het aanbod zou verdwijnen. Om vaktherapie in het aanbod te houden, boden de gemeentes de vaktherapeuten een pilot aan.

Speltherapie Friesland doet mee met de pilot. Hierbij kopen gemeentes vaktherapie in met maatwerkcontracten voor een periode van twee jaar. Er is een plafond ingesteld op basis van een budget of urenaantal per traject. Het doel van de pilot is meer duidelijkheid krijgen over wanneer vaktherapie ingezet kan worden. De eisen die de gemeentes stellen voor deelname aan de pilot zijn lager dan de eisen voor aanbesteding. Registratie in het Register Vaktherapie is vereist, maar een HKZ-certificaat is niet nodig. Sommige gemeentes verwachten wel een SKJ-registratie van deelnemende vaktherapeuten.

Rechtstreekse verwijzing vanuit een huisarts of schoolarts naar een vaktherapeut kan niet binnen de pilot. Else merkt dat de drempel naar speltherapie voor ouders hierdoor hoger is. Daarnaast duurt het langer voordat ze een intakegesprek kan inplannen met ouders, omdat dit via het gebiedsteam moet. De komende periode zal blijken of ouders de weg naar speltherapie kunnen vinden en hoe zij dit ervaren.

Werken als onderaannemer

Naast een contract met de gemeentes kunnen Friese vaktherapeuten ook werken als onderaannemer voor een andere organisatie. Hoofdaanemers vragen vaak wel om een HKZ-certificaat of gelijkwaardige registratie. Deze route is vooral geschikt bij complexere hulpvragen.

Tips van Speltherapie Friesland:

1. Wees altijd betrokken bij de aanbesteding. Zelfs als vooraf duidelijk is dat je erbuiten valt.
2. Deel de aanbestedingsstukken in een vroeg stadium met een jurist. Niet alles wat erin staat, hoeft te kloppen volgens de regels.
3. Bundel je krachten met andere vaktherapeuten. Dan kun je werk en kosten delen, bijvoorbeeld van een jurist.

Casus 3

Samenwerken voor gezamenlijke invloed tijdens een aanbesteding

Over Wij zijn KAS:

- Het is een besloten vennootschap
- 35 professionals uit 22 verschillende praktijken werken samen
- Ze bieden specialistische jeugdhulp
- Actief in de regio Hart van Brabant: gemeentes Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk
- In dit gebied wonen 495.280 mensen

Wij zijn KAS is een bv met jeugdhulpverleners in de regio Hart van Brabant. KAS staat voor Kleine Aanbieders Samenwerking. Bij de organisatie zijn vaktherapeuten, gezinsbegeleiders en diagnostiekmedewerkers betrokken. Zij werken intensief samen in de specialistische jeugdhulp. Het bestuur bestaat uit drie vaktherapeuten en iemand voor de administratie. Hoe heeft deze bv een contract gekregen in een van de vier regio's?

*Op de foto, v.l.n.r.: Ingeborg Graumans (dramatherapeut),
Arijan van Bavel (dramatherapeut) en Tineke Brug (speltherapeut).*

“Een samenwerkings-traject is spannend. Je weet niet zeker of het gaat werken, terwijl het een grote investering vraagt.”

WIJ ZIJN KAS

KLEINE AANBIEDERS, GROOT IN ZORG

Een samenwerking vormen

In de regio Hart van Brabant werd een aantal jaar geleden duidelijk dat ze met minder aanbieders wilden gaan werken. Voorheen werkte de regio met 170 losse aanbieders. Jeugdhulpverleners konden gaan samenwerken, onderaannemen of in loondienst gaan werken. Deze ontwikkeling was de aanleiding voor de samenwerking van *Wij zijn KAS*. In eerste instantie ondersteunden de hulpverleners elkaar voornamelijk op inhoud. Later werd ook op het aanbestedingsproces gefocust. Daarnaast verwijzen de jeugdhulpverleners cliënten naar elkaar, zodat zij de meest passende zorg krijgen en wachtlijsten beperkt blijven.

De samenwerking is intensief. Binnen een paar weken moest *Wij zijn KAS* een officieel samenwerkingsverband zijn, zodat de hulpverleners zich gezamenlijk in konden schrijven voor de aanbesteding. Ze besloten een bv te worden, aangezien dit het minste tijd kostte en op tijd gerealiseerd kon worden bij een notaris. Als er minder tijdsdruk was geweest, was *Wij zijn KAS* graag een stichting met een raad van toezicht geworden.

Aanbestedingsproces kost veel tijd en vereist kennis

In 2021 begon een nieuw aanbestedingsproces in de regio. Tijdens de marktconsultatie kwamen er dialooggesprekken over acht thema's met elk zes rondes in vier gebieden. In totaal waren er 192 gesprekken. Per sessie werden drie of vier mensen van *Wij zijn KAS* afgevaardigd. Dit was een grote tijdsinvestering, waarvoor brede kennis vereist was. Anderhalf tot twee jaar lang hebben vier mensen van *Wij zijn KAS* hun cliëntenaantal gehalveerd, zodat zij voldoende tijd hadden om zich op de aanbestedingen te focussen.

Na deze dialoogsessies kwam er een aanbestedingsdocument waarop jeugdhulpverleners zich konden inschrijven. Op basis van dit document werden onafhankelijk punten toegekend. Het aantal punten bepaalde of je gecontracteerd werd. *Wij zijn KAS* had geen jurist ingeschakeld om mee te lezen in de aanbestedingsdocumenten. Achteraf merkten de jeugdhulpverleners dat ze daardoor punten mis zijn gelopen. Partijen die wel een jurist ingeschakeld hadden, kwamen veel beter uit in puntenaantal. Uiteindelijk is *Wij zijn KAS* wel gecontracteerd in Tilburg en omgeving, maar niet in de andere gebieden. Daar moet *Wij zijn KAS* als onderaannemer

werken. Dit contract is in 2023 ingegaan en mag voor zes jaar verlengd worden.

Geen hoge vergoeding en wat extra taken

De jeugdhulp wordt ingekocht in segment 4: veel voorkomende specialistische jeugdhulp. De directe tijd wordt bepaald door prijs en hoeveelheid. Voor de indirecte tijd wordt 25% van de directe tijd uitbetaald. Het tarief voor vaktherapie is aan de lage kant en staat niet in verhouding tot het tarief van een ggz-specialist of Jeugd en Opvoedhulp-behandeling (JOH). *Wij zijn KAS* heeft een eerlijke mix van producten met een laag en hoog tarief. Bij ggz-specialistische jeugdhulp en JOH-behandelingen eisen gemeentes dat er een regiebehandelaar bij betrokken is. Dit wordt vaak als prettig ervaren, omdat er een extra sparringspartner is.

Daarnaast vragen gemeentes ongeveer 20% extra administratief werk van vaktherapeuten om de juiste gegevens aan te leveren. Vaktherapeuten moeten ook bij een toegangsmedewerker aanvragen of zij een cliënt mogen behandelen. Dit kost extra tijd. De vaktherapeuten van *Wij zijn KAS* merken wel dat gemeentes de waarde van vaktherapie erkennen en deze therapie in het pakket willen houden. Dat maakt samenwerken met gemeentes een stuk prettiger.

Tips van Wij zijn KAS:

1. Verenig jezelf. Je moet samenwerken voor een aanbesteding. Een stichting met een raad van toezicht is hier een goede vorm voor.
2. Wees ondernemend en zorg dat je goed geïnformeerd bent over tarieven en landelijke en regionale ontwikkelingen.
3. Informeer de gemeentes over wat vaktherapie te bieden heeft en onderbouw dit met data.
4. Zie grotere partijen als collega's in plaats van concurrenten.
5. Laat je verdedigende instelling los en stel je meedenkend op.

Casus 4

Strijden voor betere toegang tot jeugdhulp via een pilot

Over Praktijk CreaTher:

- Terenja Dors heeft haar eigen vaktherapeutische praktijk
- Ze biedt beeldende therapie aan
- Ze werkt met kinderen en jongeren tussen de 5 jaar en 23 jaar
- Actief in de regio Zuid-Kennemerland/IJmond: gemeentes Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Zandvoort, Beverwijk, Heemskerk en Velsen
- In dit gebied wonen 388.173 mensen

Terenja Dors is eigenaar van de *praktijk CreaTher* in Haarlem. Hier geeft ze beeldende therapie aan kinderen en jongeren. Daarnaast voerde ze samen met ouders verschillende bezwaarprocedures en rechtszaken over de betaalbaarheid en toegankelijkheid van vaktherapie. *Praktijk CreaTher* viel buiten de aanbesteding. Een petitie leidde wel tot een pilot waarbij vaktherapie in de gemeente Haarlem rechtstreeks toegankelijk is voor cliënten.

Op de foto: Terenja Dors

“Je wint vaak wel een slag, maar niet de oorlog.”

Praktijk CreaTher

Samenwerking en contacten met alle lagen

Terenja is beeldend therapeut, maar ook woordvoerder van *023vaktherapeuten*. Dit is een samenwerking van vier vrijgevestigde therapeuten, twee beeldend therapeuten en twee speltherapeuten in de gemeente Haarlem. Ze zet zich al jarenlang in voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van vaktherapie. Met resultaat, maar *Praktijk CreaTher* valt momenteel buiten de aanbesteding.

Op 1 januari 2023 ging de nieuwe aanbesteding voor jeugdhulp in de regio's Zuid-Kennemerland en IJmond van start. Tijdens de marktconsultatie konden jeugdhulpverleners online meedoen met oriëntatiegesprekken. Hier werd duidelijk dat de zeven gemeentes van plan waren een taakgerichte aanbesteding te doen. Jeugdhulp zou alleen nog ingekocht worden via consortia. Een consortium is een tijdelijk samenwerkingsverband waarin jeugdhulp verleend wordt aan cliënten met complexe en meervoudige jeugdhulpvragen.

Een gezamenlijk alternatief voorstel

Een vrijgevestigde vaktherapeut zou alleen nog als onderaannemer kunnen werken. Consortia werken goed bij complexe problemen, maar voor veel cliënten is een consortium niet nodig. Werken zonder consortium scheelt een gemeente veel geld en het verbetert de toegankelijkheid van vrijgevestigde jeugdhulpverleners, volgens Terenja.

De vrijgevestigde vaktherapeuten in de omgeving hebben hulp ingeschakeld van een inkoopexpert om gezamenlijk een alternatief voorstel te doen. Het plan? Enkelvoudige hulp als zelfstandige jeugdhulp behouden en consortia inzetten bij specialistische hulp. Het voorstel werd goedgekeurd, waardoor zelfstandig therapeuten laagdrempelig bereikbaar blijven.

Geen vaktherapieproduct in de aanbesteding

In de aanbesteding van de regio zat geen direct product voor vaktherapie. Reden voor vaktherapeuten om hier kritische vragen over te stellen, maar een eenduidig antwoord kregen ze niet. Hierop schreven de vaktherapeuten zich in op de producten basis GGZ en gespecialiseerde GGZ, maar ze werden afgewezen. De afwijzing werd besproken met een

aanbestedingsadvocaat, wethouders en de raad. Er bestond een 50/50 kans dat de vaktherapeuten deze rechtszaak zouden winnen, maar zij hebben besloten hiervan af te zien. Een verloren zaak kost veel geld en bij winst zouden de vaktherapeuten in een latere fase, de dialoofase, alsnog buiten de aanbesteding kunnen vallen.

Petitie leidt tot pilot

De vaktherapeuten van *023vaktherapeuten* waren ondertussen ook een petitie gestart. Jarenlang werden jeugdhulpvragen door gemeentes gefinancierd via het persoonsgebonden budget (PGB), maar dit werd steeds meer ontmoedigd. Er werd niet naar vaktherapie verwezen als passende hulp. Daarnaast ging het werken op PGB gepaard met verschillende rechtszaken en bezwaarprocedures over de tarieven. Een petitie moest hier verandering in brengen. En hoewel de gemeenteraad van Haarlem onder de indruk was, was het aanbestedingsproces te ver gevorderd om nog een contract te krijgen. Als alternatief kwam er een pilot in de gemeente Haarlem. De andere gemeentes wachtten af en werken voorlopig nog via het PGB.

In de pilot krijgen vier vaktherapeuten van *023vaktherapeuten* een bedrag van € 150.000,- voor een periode van twee jaar. De vaktherapeuten krijgen vanuit dit budget een uurtarief van € 70,80. Zij hebben in de pilot twee producten: behandeling en consultatie en advies. Bij behandeling krijgen zij maximaal 60 uur, zodat zij eerst de tijd hebben om affectregulerend te werk te gaan. Dit maakt andere interventies vaak effectiever. Na de eerste fase van de behandeling wordt er gekeken of vaktherapie of doorstroom naar een andere professional het beste voor de cliënt is. Bij consultatie en advies krijgen ze maximaal 8 uur om te indiceren welke hulp nodig is.

Toegankelijke jeugdhulp, waarmee kinderen en ouders vooruit kunnen

Er komen veel jeugdhulpvragen binnen, dus naar verwachting is dit budget eerder op. In dat geval stopt de pilot eerder. Aanmeldingen komen via de huisarts, POH-GGZ en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Die laatste moet toestemming geven, voordat doorverwezen kan worden, en houdt zo overzicht over de pilot. De pilot is pas net begonnen, maar de vaktherapeuten merken dat er zeker een doelgroep is die baat heeft bij

deze zorg. Kinderen en ouders, zonder diagnose, die vastlopen in de ontwikkeling kunnen met jeugdhulp weer vooruit. Vaktherapie is ook toegankelijker, doordat er direct doorverwezen kan worden. Het CJG, andere jeugdhulpverleners, ambtenaren en de wethouder zijn ook positief over de pilot. De jeugdhulpverleners kunnen zich weer meer richten op de inhoud, de ouders en het kind, dat geeft energie en rust.

Tips van Praktijk CreaTher:

1. Doorloop het aanbestedingstraject, stel vragen en zoek contact met de gemeenteraad als er denkfouten worden gemaakt.
2. Neem ouders mee die vertellen wat vaktherapie bij hun kinderen oplevert.
3. Start als dat nodig blijkt een petitie om te laten zien wat je waard bent.
4. Werk samen met andere vaktherapeuten en andere vrijgevestigde jeugdhulpverleners. Je bent geen concurrent, maar samenwerkingspartner.
5. Maak gebruik van de kennis die de FVB heeft en durf geld uit te geven aan het Jeugd Expertise Team (JET). Dit is goedkoper dan een jurist.

Casus 5

Zonder aanbestedingscontract samenwerken voor maatwerkcontracten

Over Praktijk voor Beeldende Therapie:

- Petra Plomp heeft haar eigen vaktherapeutische praktijk
- Ze biedt beeldende therapie aan
- Ze werkt met kinderen, adolescenten en (jong)volwassenen
- Actief in de regio Eemland: gemeentes Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest en Woudenberg
- In dit gebied wonen 313.251 mensen

Petra Plomp is een beeldend therapeut. Ze heeft een eigen praktijk, *Praktijk voor Beeldende Therapie*, waarin ze mensen van alle leeftijden behandelt. Petra is betrokken bij twee samenwerkingsverbanden: *Baarnsche praktijk* en *Therapeuten Collectief Eemland*. Petra heeft verschillende financieringsopties benut om cliënten te kunnen behandelen.

“Het gaat er niet om dat een persoon de meeste cliënten heeft, maar dat cliënten de beste hulp krijgen.”

Praktijk voor
Beeldende therapie

Samenwerking op twee plekken

Vijf vrijevestigde therapeuten, waaronder Petra, werken samen in het verband *Baarnsche praktijk*: een speltherapeut, integratief kindtherapeut, orthopedagoog en psycholoog. Met elkaar bieden ze de best passende specialistische hulp aan cliënten. In het *Therapeuten Collectief Eemland* bundelen Petra en 10 andere therapeuten hun krachten: een haptotherapeut en vaktherapeuten vanuit de verschillende disciplines (beeldende therapie, dramatherapie, muziektherapie, psychomotorische therapie en speltherapie).

Het lokaal team Baarn (het sociaal wijkteam) verwijst cliënten door naar de therapeuten van *Baarnsche praktijk*. De therapeuten hebben hard gewerkt aan de contacten met het wijkteam en daardoor werkt dit goed.

Pilot leidt niet tot gewenst resultaat

Therapeuten Collectief Eemland ontstond in 2014 met het doel om gezamenlijk contact te hebben met de gemeentes. Er werd een pilot gestart om te bepalen of gemeentes vaktherapie moesten inkopen. Studenten voerden hiervoor een onderzoek uit, maar dit had niet het gewenste resultaat. Vaktherapie bleek wel effectief, maar niet effectiever dan andere zorgorganisaties die al ingekocht werden. De gemeentes besloten hierop geen vaktherapie in te kopen.

De vaktherapeuten hebben zich na deze dichtgeslagen deur aangesloten bij *FamilySupporters*. Deze organisatie had wel een contract met de gemeente. De vaktherapeuten kunnen hierdoor als onderaannemer werken. *Therapeuten Collectief Eemland* focust zich nu niet meer op contact met gemeentes, maar op inspireren, profileren en de best passende zorg voor cliënten realiseren door samen te werken en naar elkaar te verwijzen.

Eén grote partij voor de hele regio

Vanaf 2024 is er nog maar één aanbieder in de regio Eemland aanbesteed voor jeugdhulp: *MetMaya*. Onder deze aanbieder werken drie grote organisaties en daaronder kunnen andere jeugdhulpverleners onderaannemen. *MetMaya* geeft niet de garantie dat cliënten bij hun eigen therapeut blijven en vaktherapeuten in hun eigen praktijk mogen werken. Verschillende partijen hebben zich daarom teruggetrokken, waaronder

FamilySupporters. Via maatwerkcontracten kunnen de vaktherapeuten desondanks dezelfde cliënten blijven behandelen. Dit geeft veel administratief werk voor de vaktherapeuten, maar hierdoor blijft de bestaande cliënt-therapeut relatie behouden.

De vaktherapeuten hebben meerdere gesprekken gehad met *MetMaya*, gebiedsteams, de gemeentes, gemeenteraad en wethouders. Maar dit heeft niet tot versoepeling geleidt. Meerdere zorgverleners hebben aangegeven niet op deze manier te willen werken. Door de bestaande wachtlijsten is het zoeken naar de beste mogelijkheden voor cliënten.

PGB's en maatwerk

Petra krijgt nu betaald op verschillende manieren: cliënten betalen zelf, het persoonsgebonden budget (PGB) wordt ingezet of een maatwerkconstructie biedt uitkomst. Sommige gemeentes maken het werken met een PGB minder toegankelijk, omdat ze hier liever niet mee werken. Een PGB wordt beheerd door ouders en dit vereist kennis en tijd. Dat is niet voor iedereen mogelijk.

Een PGB geeft per sessie een vast uurtarief, inclusief de indirecte tijd. Bij een maatwerkconstructie kan een therapeut per minuut tijd schrijven. Afstemming, bijvoorbeeld met ouders of een school, kan daardoor ook geschreven worden als betaalde tijd.

Tips van Praktijk voor Beeldende Therapie:

1. Zoek naar andere mogelijkheden voor financiering dan een contract bij een gemeente. Probeer het met een PGB of maatwerkconstructie.
2. Zorg voor een goede verstandhouding met het sociaal wijkteam. Nodig ze eens uit, geef een presentatie of rondleiding in de praktijk en leg uit wat je doet. Bespreek hoe je samen kunt werken.

Casus 6

Met elkaar aanbesteed door zorgvuldige samenwerking

Over VaKwerK regio Nijmegen:

- Een coöperatie van 15 vrijevestigde therapeuten
- Ze bieden vaktherapie en integratieve kindtherapie
- Actief in de regio Rijk van Nijmegen: gemeentes Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen
- In dit gebied wonen 335.328 mensen

Dramatherapeut Annemiek Hoogsteder werkt in de regio Nijmegen. Daar bleek het lastiger te worden om als losstaande, vrijevestigde therapeut ingekocht te worden. Daarom werken ze vanaf 2013 samen in de coöperatie *VaKwerK regio Nijmegen* bestaande uit dertien vaktherapeuten en twee integratief kindtherapeuten. Gezamenlijk zetten zij zich in om aanbesteed te worden.

"Je bent een aanvulling op elkaar. Als je dat uitstraalt is het voor iedereen leuker."

Investeren in goede samenwerking

VaKwerK regio Nijmegen werkt samen met verschillende betrokken partijen, zoals buurtteams, regiebehandelaren, scholen, huisartsen, gezinsbegeleiders en jeugdverpleegkundigen. De eisen van de coöperatie zijn gelijk aan de eisen van gemeentes. Alle therapeuten hebben een AGB-code, gebruiken het administratiesysteem van VECOZO en delen het logo van *VaKwerK regio Nijmegen* op hun verslagen. Om meer kans te maken op aanbesteding was het nodig om tijd en geld te investeren in de coöperatie. Bijvoorbeeld voor het vaststellen van de organisatie bij een notaris en het opstellen van verklaringen en overeenkomsten door een jurist. Ook hebben ze een eigen website laten bouwen.

Door veel inhoudelijk uitwisselen, leuke gezamenlijke activiteiten en het rouleren van taken is het onderling contact tussen de therapeuten verbeterd. Iedereen ziet elkaar nu als collega in plaats van als concurrent. De coöperatie heeft een bestuur van vier mensen en jaarlijks drie ledenvergaderingen, meerdere bestuursvergaderingen en twee dagen waarop inhoudelijk uitgewisseld wordt met elkaar. Annemiek is secretaris in het bestuur. Elk jaar willen nieuwe mensen aansluiten bij de coöperatie. Hiervoor moet een therapeut voldoen aan alle eisen van gemeentes en ervaring hebben met complexe problematiek. Om meer ervaring op te doen, kan een therapeut aansluiten als onderaannemer bij *VaKwerK regio Nijmegen*. Ook zetten zij opdrachtnemers in om de wachtlijsten niet op te laten lopen. Momenteel zijn dat zeven extra vaktherapeuten.

Aanbesteed door samenwerking en zichtbaarheid

Tijdens eerdere aanbestedingsprocessen hebben de therapeuten van *VaKwerK regio Nijmegen* de gemeentes overtuigd van het effect van vaktherapie. Ook is duidelijk gemaakt dat ze willen samenwerken. Dit maakt dat de coöperatie goed gevonden wordt door verwijzers en samenwerkingspartners. Mede hierdoor is *VaKwerK regio Nijmegen* aanbesteed. Zelfstandige vaktherapeuten zijn in dezelfde aanbestedingsronde niet gecontracteerd.

Annemiek behandelt cliënten met zware problematiek. Van de gemeentes moeten vaktherapeuten hiervoor samenwerken met een regiebehandelaar. Vaktherapeuten kunnen pas een beschikking aanvragen als de

regiebehandelaar heeft aangegeven dat vaktherapie nodig is. De vaktherapeuten verwijzen vervolgens onderling door naar de therapeut met de meeste kennis van de problematiek. De vaktherapeuten zien de regiebehandelaar als een fijne sparringspartner. *VaKwerk regio Nijmegen* heeft het netwerk aan regiebehandelaren door de jaren uitgebreid, zodat verwijzen makkelijker is geworden.

Een pilot voor indirecte tijd

De gemeentes financieren vaktherapie op dit moment uit een eigen vaktherapieproduct. Voorheen viel dit onder het product specialistische begeleiding. Voor directe tijd staat een vast uurtarief. Indirecte tijd wordt niet uitbetaald. In een pilot met een andere vaktherapeut in de regio is hier wel verder naar gekeken met positief resultaat. Deze therapeut werkt op een school voor kinderen met onder andere lichamelijke beperkingen. Door de complexe vraagstukken was veel overleg met anderen nodig. Door deze overleggen kon deze vaktherapeut minder directe tijd werken. In de pilot mocht zij de overlegtijd declareren. Dit werkte goed, waardoor nu verder gekeken wordt hoe dit breder ingezet kan worden.

In 2024 start een nieuwe aanbestedingsronde in de regio Rijk van Nijmegen. De therapeuten hebben op dit moment goed contact met de gemeentes. Ze merken dat de vraag naar vaktherapie groot is. De gemeentes geven aan vaktherapie te willen behouden en ervoor te zorgen dat de vaktherapeuten goed kunnen werken, inclusief een eerlijke vergoeding.

Tips van VaKwerk regio Nijmegen:

1. Word een samenwerkingsverband met andere vaktherapeuten.
2. Laat je gezicht zien en presenteer jezelf. Bijvoorbeeld met een presentatie, waarbij de gemeentes je werk ervaren.
3. Versterk de contacten met regiebehandelaren en orthopedagogen.

Alle tips samengevat

1

Werk samen met andere vaktherapeuten en jeugdhulpverleners. Zie de ander niet als concurrent, maar als samenwerkingspartner.

2

Zorg voor goed contact met de gemeente, sociaal wijkteams, regiebehandelaren en andere betrokken partijen.

3

Wees betrokken bij het aanbestedingsproces, ook als je weet dat je niet in aanmerking komt. Stel jezelf ondernemend op en wacht niet af wat er gaat gebeuren.

4

Begin een petitie of pilot om te laten zien wat vaktherapie kan betekenen in de jeugdhulpverlening en te zoeken naar meer mogelijkheden.

5

Laat jezelf zien en vertel wat vaktherapie te bieden heeft. Zet ook ervaringen van ouders in om te laten zien hoe belangrijk vaktherapie is.

6

Maak gebruik van de kennis die beschreven staat in het Jeugdhulp Informatie Pakket (JIP). Betrek het Jeugd Expertise Team (JET) bij contacten met de gemeentes.

Handige tips voor het aanbestedingsproces

Gemeentes hebben sinds 2015 de rol van opdrachtgever, inkoper en regisseur van jeugdhulp en jeugdbescherming. Zij zijn verantwoordelijk voor alle ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun ouders of verzorgers. De gemeente koopt jeugdhulp in via aanbestedingen. Dit betekent dat zij de jeugdhulp direct vergoeden. Wil je als vaktherapeut een contract met de gemeente om jeugdhulp aan te bieden? Dan krijg je met het aanbestedingstraject van jouw gemeente te maken.

Dit kan als vaktherapeut best een uitdaging zijn. Soms omdat het traject complex is, maar soms ook omdat gemeentes niet weten wat vaktherapie is, hoe het ingezet kan worden en bij welke problematiek. Ook zien we in de praktijk dat gemeentes de wet- en regelgeving niet altijd juist toepassen. We hebben als FVB de afgelopen jaren flink ingezet om vaktherapeuten te ondersteunen in het aanbestedingsproces. Op de volgende pagina's vind je een overzicht van alles wat we ontwikkeld hebben. Op deze manier helpen we jou als vaktherapeut in het aanbestedingsproces.

Wet en regelgeving: Kwaliteits-kader Jeugd en Jeugdwet

Het kwaliteitskader Jeugd is ontwikkeld voor het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling, zodat verantwoorde zorg wordt geboden. Hierin is ook de tenzij-bepaling opgenomen waar je als vaktherapeut onder valt. Er mag afgeweken worden van de hoofdregel, als je aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van hulp niet nadelig beïnvloed wordt of dat de zorg juist passender is met de inzet van een vaktherapeut. Ook staat op [deze pagina](#) informatie over de Jeugdwet, Jeugdhulp na het 18e levensjaar en inzet in combinatie met een geregistreerd professional.

Vergoeding en tariefstelling

Een tarief voor vaktherapie dient kostendekkend en reëel te zijn. Wij hebben als FVB de VNG-brochure over de bekostiging van inspanningsgerichte GGZ gebruikt om een reëel uurtarief te berekenen. Bij gemiddelde inschaling is het uurtarief € 76,00 - € 84,70. Naast zorg in natura kan een gemeente light-contracten afgeven. Vaktherapie kan ook via persoonsgebonden budget (PGB) gefinancierd worden. De jeugdige of zijn ouders zijn als PGB-budgethouder de werkgever die de norm verantwoorde werktoedeling toepast. Zij maken ook de afweging voor de inzet van een niet-gecontracteerde professional. Er zijn verschillende rechtspraken over vaktherapie en PGB:

- De [Rechtbank Den Haag](#) heeft uitgesproken dat ook voor vaktherapie een Jeugdwet-PGB tarief en het totaalbudget toereikend moeten zijn.
- De [Rechtbank Arnhem](#) heeft een uitspraak gedaan over het ontbreken van een SKJ-registratie bij de toekenning van een persoonsgebonden budget voor jeugdhulp. Als de zorg noodzakelijk is, mag SKJ-registratie dit niet in de weg staan.

Meer informatie over een [PGB bij vaktherapie](#) en [vergoeding en tariefstelling](#) is in het Jeugdhulp Informatie Pakket (JIP) te vinden. Ook op de pagina [voor gemeentes](#) staat informatie over vergoeding en tariefstelling die je kunt gebruiken richting jouw gemeente.

Registratie Stichting Kwaliteitsregister Jeugd en Register Vaktherapie

Als vaktherapeut hoef je je niet te registreren bij het Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ). Op basis van de tenzij-bepaling in de Jeugdwet kunnen vaktherapeuten zonder SKJ-registratie ingezet worden. Hierbij worden vaktherapeuten expliciet genoemd. Je vakbekwaamheid kun je richting werkgever of opdrachtgever onder meer onderbouwen met jouw registratie bij het Register Vaktherapie. Kortom, als je geregistreerd bent in het Register Vaktherapie voldoe je aan de Jeugdwet.

Meer informatie over het [Register Vaktherapie](#), [SKJ en vaktherapie vanuit de FVB](#), [SKJ en vaktherapie vanuit SKJ](#) en [SKJ](#) is te vinden via de links.

JIP en JET

Het Jeugdhulp Informatie Pakket (JIP) ondersteunt jou als vrijgevestigde vaktherapeut bij het verkrijgen van een contract bij de gemeente. JIP biedt informatie over de gemeente, aanbestedingen, PGB, vergoeding en tariefstelling, het kwaliteitskader jeugd en Jeugdwet, SKJ, kwaliteit en Register Vaktherapie, bezwaar maken en juridische mogelijkheden en tips.

Kom je er met deze informatie niet uit? Dan kun je contact opnemen met het Jeugd Expertise Team (JET). Het [JIP](#) en meer informatie over het [JET](#) is op de FVB-website te vinden.

Infographics, factsheets en handreikingen

Wij als FVB hebben een aantal infographics, factsheets en handreikingen ontwikkeld. Sommige zijn vaktherapie specifiek, andere zijn opgesteld in samenwerking met zorg voor de jeugd (nu Samenwerkende Beroepsverenigingen Jeugd). Deze informatie kun je gebruiken om je voor te bereiden op de aanbestedingsprocedure en om gemeentes en anderen meer informatie te geven over vaktherapie in de jeugdhulp.

- [Infographic: Vaktherapie in de jeugdhulp](#). Informatie over wat vaktherapie is, hoe de gemeente vaktherapie inzet en Jeugdwet en Kwaliteitskader Jeugd.

- [Infographic: Vaktherapie voor jeugd en gezin](#). Informatie over de soorten hulpvragen bij vaktherapie.
- [Factsheet: Vrijgevestigde aanbieders in de jeugdhulp](#). Informatie over de belangrijkste werkzaamheden, kenmerken en kwaliteitsborging van vrijgevestigde aanbieders in de jeugdhulp.
- [Factsheet: Vraag & antwoord vaktherapie in de jeugdhulp](#). Informatie van VNG over de inkoop van vaktherapie in de jeugdhulp.
- [Handreiking: De juiste professional op de juiste plek in het lokale team](#). Informatie over de inrichting van lokale teams, vakmanschap op de route, van ketenzorg naar netwerkzorg, wettelijke en organisatorische aspecten en goed hulpverlenerschap. In de bijlage staat ook informatie over de beroepsgroep en achtergrond van een vaktherapeut (pagina 90).
- [Handreiking: Rode draden: Intermediair vrijgevestigde jeugd GGZ en jeugdhulpaanbieders](#). Informatie van een verbinder tussen de branche- en beroepsverenigingen, VNG, VWS en landelijke programma's over de inkoop en contractering van jeugdhulp.
- [E-book vrijgevestigden](#). Informatie over de positionering van vrijgevestigden, werkwijze van gemeentes op het gebied van inkoop en contractering, 10 gouden regels over inkoop en vrijgevestigden, juridische samenwerkingsvormen en praktijkvoorbeelden.

Andere handige documenten

Daarnaast zijn er zaken die laten zien dat je als vaktherapeut een gekwalificeerde professional bent:

- [GGZ standaarden: Organisatie van zorg voor kinderen en jongeren met psychische klachten](#)
- [GGZ standaarden: Zorgstandaard Vaktherapie](#)
- [Interactieve brochure: Beroepsregistratie en vooraanmelden voor beroepsregistratie](#)
- [FVB Beroepscode](#)

Dit is een uitgave van
de FVB (Federatie
Vaktherapeutische
Beroepen)

Stationsplein 127
3818 LE Amersfoort
fvb.vaktherapie.nl

